

Gewasbescherming openbaar groen vanaf 19 april 2024

Eind 2020 besliste het gerechtshof Den Haag dat er geen juridische grondslag was voor het wettelijke verbod op het professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Dit arrest is op 8 juli 2022 door de Hoge Raad vernietigd. Dit betekent dat het gebruiksverbod sinds 8 juli weer volledig van kracht is.

Al sinds 2016 is professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de land- en tuinbouw verboden, maar er gold voor onder andere sportvelden en golfbanen nog een uitzondering op het gebruiksverbod. Die uitzonderingsregeling (vastgelegd in de 'Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden') werd per 1 april 2020 aangescherpt. Deze aanscherping hield in dat er voor sportvelden en golfbanen op basis van IPM alleen nog strikt noodzakelijke uitzonderingen golden voor een beperkt aantal plagen, ziekten en onkruiden.

De vernietiging van het arrest van het gerechtshof Den Haag door de Hoge Raad betekent dat het wettelijke verbod op het professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw per 8 juli 2022 opnieuw van kracht is.

"Het verbod geldt voor professionele toepassing van gewasbeschermingsmiddelen op verhardingen en overig openbaar groen, ofwel niet-landbouw! Particulier gebruik is dus (nog) niet verboden."

Het is dus nog toegestaan om op basis van de in die werkgebieden geldende wetgeving gewasbeschermingsmiddelen toe te passen in weilanden of op kwekerijen. Braakliggende terreinen vallen onder 'de noemer 'niet-landbouw' en toepassing van gewasbeschermingsmiddelen is hier dus niet toegestaan.

Particulieren mogen particuliere middelen (zogenoemde kleinverpakkingen) kopen en dit zelf thuis toepassen. Het is niet toegestaan om professionele producten (met het bekende N-nummer) bij particulieren of zelf thuis toe te passen.

Het verbod staat vermeld in artikel 27b van het *Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden*:

1. Het is een professionele gebruiker niet toegestaan om gewasbeschermingsmiddelen* toe te passen. (Artikel II)
2. Het eerste lid is niet van toepassing in bij ministeriële regeling aan te wijzen gebieden of omstandigheden voor zover het een toepassing van een gewasbeschermingsmiddel betreft:
 - a. die noodzakelijk is voor een veilige exploitatie van bedrijfsmatige activiteiten of inrichtingen (Artikel 8.2);
 - b. die noodzakelijk is voor de bescherming van de gezondheid van mens of dier of van het milieu (Artikel 8.3 en 8.3a);
 - c. op specifieke terreinen voor recreatieve doeleinden of voor het beoefenen van sport die vanwege hun aard of omvang redelijkerwijze niet op een andere wijze kunnen worden onderhouden. (Artikel 8.4).***
3. Bij ministeriële regeling kunnen voorwaarden worden gesteld aan de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in de gebieden en omstandigheden, bedoeld in het tweede lid.
4. Het eerste lid geldt niet voor land- en tuinbouwbedrijven die gewassen telen of kweken.

Ontheffingen op dit verbod per 8 juli 2022:

Met het aflopen van de **Green Deal Sportvelden** en **Green Deal Recreatie** in 2020, worden de ontheffingen beperkt. Voor sommige situaties zijn preventieve of niet-chemische maatregelen in de praktijk onvoldoende toepasbaar, hiervoor gelden dan nog ontheffingen. Indien wordt voldaan aan de geldende verplichting om een geïntegreerde gewasbescherming (IPM) toe te passen, is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen alleen nog noodzakelijk op bepaalde delen van grassportvelden, tegen de onkruiden, insecten en schimmels die in tabel vermeld bij punt 8.4 worden genoemd.***

Een periodieke monitoring is onderdeel van een geïntegreerde gewasbescherming en maakt het mogelijk om in een vroeg stadium tegen onkruiden, ziekten en plagen in te grijpen. Het streven van een terreinbeheerder behoort daarom -volgens de commissie- te zijn dat gewasbeschermingsmiddelen niet volvelds tegen onkruiden of insecten worden toegepast, maar op ten hoogste 20% van het uitgezonderde terreinoppervlak. Indien bijvoorbeeld de omvang van het uitgezonderde speloppervlak op een bepaald golfterrein in totaal 15 hectaren bedraagt (van fringe/collar tot en met maintained-rough), mogen per jaar tegen de genoemde onkruiden op ten hoogste 3 hectaren (20% van 15 hectaren) gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast. Voor (delen van) sportvelden die in het kader van renovatie of grootschalig onderhoud opnieuw zijn ingezaaid, wordt geadviseerd: jaar 1 geen toepassing van gewasbeschermingsmiddelen, jaar 2 of 3: eenmalig 100%.

- Laag risicomiddelen (zoals Ultima en CITO) zijn **niet erkend** en vallen dus óók onder het verbod!**
- De toepassing van groeiregulatoren zoals PrimoMaxx II is niet meer toegestaan;
- Ontheffing voor:
 - **Noodzakelijk voor veilige exploitatie** (Artikel 8.2)
 - Binnen tien meter van een object dat verwijderd moet blijven van open vuur of draaiende motoren. Hiermee vallen dus niet in beginsel hele terreinen / locaties onder de ontheffing!;
 - Het gebied van vliegvelden dat wordt gebruikt voor het opstijgen, landen en taxiën van vliegtuigen, inclusief het gebied dat wordt gebruikt voor laden, lossen en onderhouden van vliegtuigen;
 - Spoor-, metro en trambanen, voor zover het betreft:
 - Het ballastbed: een laag steenslag waarin zich de railconstructie bevindt;
 - Inspectie- of schouwpaden gelegen binnen de veiligheidszone;
 - Locaties waar scherpe munitie of explosieven in de bodem aanwezig zijn of kunnen zijn;
 - Locaties waar prikkeldraadrollen zijn aangebracht voor Defensiedoeleinden;
 - Binnen tien meter van een elektrische voorziening voor hoogspanning waarvan delen niet of onvoldoende zijn beschermd tegen directe of indirecte aanraking en waarvan de spanning niet op eenvoudige wijze tijdelijk kan worden onderbroken. Hiermee vallen dus niet in beginsel hele terreinen / locaties onder de ontheffing!;
 - Het behandelen van stobben in, op of langs weg- en waterbouwkundige constructies, indien door mechanisch verwijderen de stabiliteit van deze constructie in gevaar komt.
 - **Noodzakelijk voor bescherming van mens, dier en milieu** (Artikel 8.3)
 - Selectieve toepassing ter bestrijding van:
 1. eikenprocessierups (*Thaumetopoea processionea*);
 2. bastaardsatijnrups (*Euproctis chrysorrhoea*);
 3. duizendknoop: Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*), Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachalinensis*), bastaard duizendknoop (*Fallopia x bohemica*), Afghaanse duizendknoop (*Persicaria wallichii*) en kruisingen;
 4. fluweelboom/azijnboom (*Rhus species*);
 5. Pontische rododendron (*Rhododendron x superponticum*);
 6. robinia (*Robinia pseudoacacia*);
 7. knolcyperus (*Cyperus esculentus*), en

8. schadeveroorzakende organismen op rozen (Rosa species) bij oorlogsgraven.

- Situaties waarvoor op grond van artikel 38 van de wet een vrijstelling is verleend. Artikel 38 betreft vrijstellingen bij zogenaamde noodsituaties;
- Voor een gerichte bestrijding van terrestrische soorten die zijn opgenomen op de lijst van voor de Unie als zorgwekkende invasieve uitheemse soorten. (Zoals bedoeld in artikel 4, eerste lid, van verordening 1143/2014(EG) met uitzondering van moeraslantaarn (Lysichiton americanus) en reuzenberenklauw (Heracleum mantegazzianum);
- Voor een gerichte bestrijding van soorten die zijn aangewezen in bijlage II van Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072 van de Commissie van 28 november 2019 tot vaststelling van eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van Verordening (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad, wat betreft beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 690/2008 van de Commissie en tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2018/2019 van de Commissie (PbEU 2019, L 319).
- **Specifieke terreinen voor sport en recreatie** (Artikel 8.4)
 - Ontheffing voor sportvelden en golfbanen. Sportvelden voor het in georganiseerd verband beoefenen van sport in de open lucht, voor zover het het bespeelbare gedeelte van het terrein betreft inclusief een beperkte zone daar omheen die voor het beoefenen van de sport nodig is, maar exclusief de niet met gras begroeide alsmede de in onderstaande tabel met 'nee' aangeduide delen.***

Golfterreinen										
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	green	fringe/ collar	foregreen/ apron	tees	fairways	maintained- rough	golffrough		
<i>Plantago spp.</i>	Weegbree	nee	maximaal 20% per jaar * met inachtneming schadedrempel **					nee		
<i>Veronica filiformis</i>	Draadereprijs									
<i>Veronica arvensis</i>	Veldereprijs									
<i>Taraxacum officinalis</i>	Paardenbloem									
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje									
<i>Trifolium repens</i>	Witte klaver									
<i>Polygonum aviculare</i>	Varkensgras									
<i>Hypochaeris radicata</i>	Biggenkruid									
<i>Ranunculus repens</i>	Kruipe boterbloem									
<i>Achillea millefolium</i>	Duizendblad									
<i>Cerastium fontanum</i>	Hoornbloem									
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel									
<i>Jacobaea vulgaris subsp. Vulgaris</i>	Jakobskruiskruid	nee					pleksgewijs			
<i>Rumex obtusifolius</i>	Ridderzuring									
<i>Sagina procumbens</i>	Liggende vetmuur	10%	nee							
<i>Plant growth regulator</i>	Grasgroeiremmer	nee	nee					nee		
<i>Melolontha melolontha</i>	Meikever	ja					nee			
<i>Amphimallon solstitialis</i>	Junikever									
<i>Tipula spp</i>	Emelten	ja								
<i>Clarireedia spp. (vml. Sclerotinia homoeocarpa)</i>	Dollar spot	2x/jaar met inachtneming schadedrempel								
<i>Microdochium nivale, Fusarium nivale</i>	Sneeuwschimmel	1x/jaar met inachtneming schadedrempel								

* Indien in een tabel een percentage is genoteerd, zoals 20%, is de toepassing wel toegestaan, maar mag die toepassing gedurende het jaar op ten hoogste 20% van het areaal plaatsvinden.
 ** Het in acht nemen van een schadedrempel, voorafgaande aan het toepassen van een gewasbeschermingsmiddel, is onderdeel van de verplichte toepassing van geïntegreerde gewasbescherming.

Andere sportterreinen

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	wedstrijdelden in stadions	wedstrijd-, trainings- en bijvelden buiten stadions
<i>Plantago spp.</i>	weegbree	nee	ja
<i>Veronica filiformis</i>	draadereprijs		
<i>Veronica arvensis</i>	veldereprijs		
<i>Taraxacum officinalis</i>	paardenbloem		
<i>Bellis perennis</i>	madeliefje		
<i>Trifolium spp.</i>	klaver		
<i>Polygonum aviculare</i>	varkensgras		
<i>Melolontha melolontha</i>	meikever	nee	ja
<i>Amphimallon solstitialis</i>	junikever		
<i>Clarireedia spp.</i> (vml. <i>Sclerotinia homoeocarpa</i>)	dollar spot	ja	nee
<i>Microdochium nivale</i> , <i>Fusarium nivale</i>	sneeuwschimmel	ja	
<i>Pythium spp.</i>	kiemplantenziekte	ja	

- Niet door de overheid beheerde recreatieterreinen, voor zover het betreft:
 - Bungalowterreinen;
 - Groepsaccommodaties;
 - Campingterreinen;
 - Jachthavens, niet zijnde de aanlegsteigers in of nabij het oppervlaktewater;
 - Terreinen met een specifieke botanische waarde (siertuinen en rosaria), waar
 - het publiek ten minste twee maanden per jaar tegen betaling toegang heeft, met uitzondering van de verharde oppervlakken.
- **Toepassing middel met minste milieubelasting** (Artikel 8.5)
 - In de gebieden en omstandigheden, bedoeld in de artikelen 8.2 tot en met 8.4, wordt gebruik gemaakt van een gewasbeschermingsmiddel met een laag risico of een biologisch gewasbeschermingsmiddel voor zover deze voor het desbetreffende gebruik beschikbaar zijn.
 - In de gebieden en omstandigheden, bedoeld in de artikelen 8.2 tot en met 8.4 wordt geen gebruik gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen, die zijn ingedeeld als gevaarlijk voor het aquatische milieu of die een prioritaire gevaarlijke stof bevat.

* Het verbod betreft enkel gewasbeschermingsmiddelen. Algiciden, onder andere ter bestrijding van groene aanslag en mos, zijn biociden en mogen dus nog wél worden toegepast. Deze categorie indeling is te vinden op de website: www.ctab.nl. Ultima en CITO zijn géén biociden maar gewasbeschermingsmiddelen en vallen dus wél binnen dit verbod!

** Momenteel zijn nog geen gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico met die kwalificatie op de markt. De verwachting is dat dit over enkele jaren wel het geval is. Het is de bedoeling dat, afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt, in de Rgb het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico wordt opgenomen als voorwaarde bij het gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen in een situatie waarvoor een uitzondering geldt. Daarmee wordt bewerkstelligd dat het resterende noodzakelijke gebruik waar mogelijk alleen nog wordt ingevuld met stoffen en middelen met een lagere impact op mens en milieu dan reguliere gewasbeschermingsmiddelen.

*** Op sportvelden en golfbanen is chemische bestrijding mogelijk, op basis van IPM (Integrated Pest Management).

Definitie:

- **Verhard oppervlak:** oppervlak dat is verhard door bebouwing, bestrating en overige verhardingen aangebracht op de bodem voor verbetering van draagvlak en begaanbaarheid. Dus volgens DTG lijst: o.a. asfalt, beton, elementverharding met voegen (o.a. trottoirtegels, straatstenen en ZOAB) én gestorte materialen zoals grind, gravel en split;
 - Ook gaat het om andere bodemverhardingen die beogen een oppervlak beter bruikbaar of begaanbaar voor opstal, voetgangers of verkeer te maken of draagvlak te geven. Dit zijn niet alleen stenen verhardingen; ook verhardingen met andere materialen die zijn aangelegd voor een betere verplaatsing van mens of vervoermiddel vallen hieronder, zoals verblijfplaatsen of paden van schelpen, verharde (gefabriceerde) klei of steenslag (grind).

- Op de bodem aangebracht organische materialen zoals houtsnippers of zaagsel vallen buiten de definitie van verhard oppervlak.
- **Onverhard oppervlak:** oppervlak niet zijnde verhard oppervlak;
 - Onverharde oppervlakken (onderdeel m) zijn alle gronden die niet als verhard worden aangemerkt. Dit zijn naast natuurlijke ondergronden van zand en gras ook grondoppervlakken met onverharde materialen zoals bodemoplegging met houtsnippers of gruis. Het gaat dan om terreinen zoals parken, bermen, bossen, sportvelden en gazons.
- **Onkruid:** een op een bepaalde bodem of ander oppervlak ongewenste plant, plantbegroeiing of houtachtig gewas;
- **Stobbe:** deel van een boom dat achterblijft in en boven de grond nadat de boom bovengronds is omgezaagd;
- **Groepsaccommodaties:** een accommodatie met ten minste twintig slaapplekken voor het verstrekken van logies aan personen in groepsverband;
- **Specifieke terreinen voor sport en recreatie:** Sportvelden voor het in georganiseerd verband beoefenen van sport in de open lucht, voor zover het het bespeelbare gedeelte van het terrein betreft inclusief een beperkte zone daar omheen die voor het beoefenen van de sport nodig is.
 - Voor golfterreinen bestaat het sportveld uit de baanelementen greens, foregreen, apron, tees, fairways, semi-rough, rough, natuurlijke elementen, paden en oefenfaciliteiten en is begrensd volgens De Golfregels ofwel Rules of Golf, zoals aangenomen door R&A Rules Limited en The United States Golf Association;
 - Sportvelden in woonwijken, locaties voor boerengolf, hindernisbanen en de sportvoorzieningen als onderdeel van een grotere inrichting zoals een hotel, vallen buiten de definitie van sportterreinen;
 - Onder de uitgezonderde recreatieterreinen worden geen terreinen bedoeld die gelegenheid bieden voor bijvoorbeeld wandelen en fietsen (zoals natuurgebieden), zwemmen (zoals zwembaden en natuurbaden) en watersport (zoals rivieren, plassen en meren);
 - Sportfaciliteiten als onderdeel van bungalow- of campingterreinen, groepsaccommodaties of jachthavens zijn wel inbegrepen in de uitgezonderde terreinen.

Voor meer informatie: neem contact op met uw adviseur!

Peter Mook	06-19173944	Adviseur openbaar groen, sportvelden & golfbanen – West-Nederland
Wout Muilwijk	06-22028035	Adviseur openbaar groen, sportvelden & golfbanen – West & Zuid-Nederland
Nick Verbeet	06-82093526	Adviseur openbaar groen, sportvelden & golfbanen – Zuid-Nederland
Johan Aalderink	06-44966661	Adviseur openbaar groen, sportvelden & golfbanen – Noord & Oost-Nederland
Janno Groeneveld	06-83037584	Adviseur hoveniers & Retail
Casper Hoegen	06-16349196	Sales manager openbaar groen Adviseur hoveniers & Retail